

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Uniós iparpolitika az élelmiszer- és italágazat számára

(2015/C 332/04)

Előadó: Ludvik JÍROVEC

Társelőadó: Edwin CALLEJA

2014. július 10-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése értelmében saját kezdeményezésű véleményt készít a következő tárgyban:

Élelmiszer- és italágazat.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága 2015. május 4-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2015. május 28-án tartott, 508. plenáris ülésén (a május 27-i ülésnapon) 151 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetés és ajánlások

1.1. Következtetések

1.1.1. Tendenciák

Napjainktól 2050-ig a legfontosabb demográfiai tendenciák között szerepel a népesség növekedése és öregedése, a városiasodás és a növekvő egyenlőtlenség. „2050-re a világ népessége eléri a 9,1 milliárdot, ami a jelenlegi állapothoz képest 34 %-os növekedést jelent. A népességnövekedés szinte teljes mértékben a fejlődő országokban megy végbe. A városiasodás folyamata felgyorsul, és a világ népességének mintegy 70 %-a városokban él majd (míg napjainkban ez az arány 49 %). Az ebből következő keresletnövekedés kezeléséhez azonban 70 %-kal növelni kell az élelmiszer-termelést (a bioüzemanyagokhoz használt élelmiszerek nettó mennyisége).”⁽¹⁾

1.1.2. Az európai élelmiszer- és italágazat szerepe

Az európai élelmiszer- és italágazatnak egy szerény gazdasági növekedés, kevesebb természeti erőforrás, strukturálisan magas nyersanyag- és energiaárak és nehéz tőkehozzáférés jellemezte környezetben kell kidolgoznia fejlesztési stratégiáját. Versenyképességének kulcsát az innováció jelenti majd.

Ennek tudatában fontos, hogy az ágazat felkészüljön az előtte álló kihívások kezelésére. Ez az EGSZB-vélemény azokra a főbb szakpolitikai területekre összpontosít, melyekkel egy vállalkozásbarátabb környezet kialakítása érdekében foglalkozni kell. Ezeknek a szakpolitikáknak elő kell segíteniük, hogy az élelmiszer- és italágazat fenntartható növekedésbe lendüljön, innovációkat hajtson végre és munkahelyeket teremtsen úgy, hogy közben továbbra is ellássa a fogyasztókat biztonságos, tápláló, kiváló minőségű és megfizethető élelmiszerekkel.

1.1.3. Cél: egy ágazatspecifikus iparpolitika az európai élelmiszer- és italágazat számára

Az EGSZB határozottan síkraszáll egy ágazatspecifikus, az európai élelmiszer- és italágazat konkrét szükségleteihez igazított iparpolitika mellett. Úgy véli, hogy ennek megvalósításában segíthet, ha a 2015–2019-es időszakra megújítják a hatékonyabban működő élelmiszer-ellátási láncsal foglalkozó magas szintű fórum 2014. december 31-én lejárt mandátumát.

⁽¹⁾ http://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/docs/expert_paper/How_to_Feed_the_World_in_2050.pdf

1.2. Ajánlások

Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság, az Európai Parlament, az Európai Tanács és a tagállami kormányok figyelmét az alább felsorolt, az európai élelmiszer- és itálágazat további fejlődése szempontjából kiemelten fontos területekre. Az ágazatban működő vállalkozások figyelmét pedig arra hívja fel, hogy milyen kezdeményezésekre és lépésekre van szükség az ő részükről.

1.2.1. Előrelépések a belső piac megvalósításában

Fontos, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok mindent megtegyenek az egységes piac teljes kiépítése érdekében, biztosítva az élelmiszer- és italtermékek szabad áramlását. Erre mindenképpen szükség van ahhoz, hogy az EU-ban működő élelmiszer- és itálvállalatok jobban teljesítsenek a versenyben. Mindez nem jelenti feltétlenül újabb jogszabályok elfogadását, inkább a hatályos előírások jobb végrehajtásáról van szó.

Az Európai Bizottságnak fel kellene térképeznie és nyomon kellene követnie az előrelépéseket az alábbiak tekintetében:

- az Európai Bizottság vezetésével zajló REFIT program. Ennek elő kellene segítenie az egységes élelmiszerpiac teljes kiépülését, anélkül, hogy szem elől vesztené a munkavállalók munkakörülményeire érvényes normákat,
- az aktuális KAP-reform, amelyet úgy kell végrehajtani, hogy ne torzítsa a versenyt a tagállamok között, és ösztönözze a fenntartható termelést,
- az EU gyakornoki képzésre vonatkozó garanciája. Ennek végrehajtásához elengedhetetlen a tagállamok teljes körű támogatása.

1.2.2. A nemzetközi élelmiszer- és italkereskedelem előmozdítása

A kereskedelem és az élelmezésbiztonság tárgyában 2010. január 4-én elfogadott véleményével⁽²⁾ összhangban az EGSZB emlékeztet arra, hogy az élelmezésbiztonság minden folyamatban lévő kereskedelmi megállapodásban továbbra is a legfontosabb célok között kell hogy szerepeljen.

Az EU nemzetközi szintű tárgyalási stratégiáinak arra kell törekedniük, hogy eltöröljék az uniós exportvámokat és megkönnyítsék a kereskedelmet azáltal, hogy a kereskedelem bővítése szempontjából legjobb kilátásokkal rendelkező országokban nemzetközileg elismert normákat alkalmaznak. Fontos, hogy az Európai Bizottság:

- arra törekedjen, hogy a még függőben lévő fontos uniós kereskedelmi tárgyalásokat (nevezetesen az USA-val, Japánnal és a dél-ázsiai partnerekkel) kedvező eredménnyel zárja, mivel ezek a megállapodások komoly előnyt jelenthetnek az EU élelmiszer- és italtermelői számára,
- nyomon kövesse a hatályos megállapodások végrehajtását,
- törekedjen a kétoldalú és többoldalú megállapodások jobb összehangolására,
- biztosítsa a kölcsönösséget mind a vámjellegű akadályok csökkentése, mind pedig a nem vámjellegű akadályok felszámolása tekintetében, és gondoskodjon az érvényes uniós fogyasztó-, környezet- és egészségvédelmi normák megőrzéséről.

Az Európai Bizottságnak több támogatást kellene adnia a kkv-knak nemzetközi jelenlétük erősítéséhez. Továbbra is nélkülözhetetlen az állami támogatás az alábbiakhoz:

- kedvező exportfeltételek megteremtése a kereskedelmi akadályok felszámolása révén,
- a kereskedelemfinanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítése (exporthitel és biztosítás),

⁽²⁾ HL C 255., 2010.9.22., 1. o.

- az exportösztönzés köz-magán együttműködésen alapuló támogatása,
- információk gyűjtése a harmadik országokban érvényes importkövetelményekről és az ilyen információk eljuttatása a kkv-k reprezentatív szervezeteihez.

1.2.3. Az élelmiszer- és italágazat kezdeményezései a munkaerő és a foglalkoztatás megerősítése érdekében

Égető szükség van arra, hogy az ágazat javítsa a róla kialakult képet, különösen a fiatalok körében. Jobb minőségű munkaerőre van szükség, amihez az alábbiak is kellene:

- több színvonalas ágazatközpontú munkaerő-piaci tájékoztatás szerte a tagállamokban, hogy meg lehessen oldani a munkaadók és a lehetséges munkavállalók közötti aszimmetrikus információáramlás problémáját, illetve azonosítani és orvosolni lehessen a készségigények és a készségkínálat közötti eltéréseket,
- a felsőoktatási képzések rendszeres értékelése az élelmiszer- és italágazat képviselőinek bevonásával, a szakképzési ágazat relevanciájának fenntartása érdekében,
- gyakornoki programok minden új élelmiszer- és italágazati alkalmazott, de nem feltétlenül csak a fiatalok számára. Ez különösen fontos a munkába visszaálló nőkben és a pályamódosításra törekvő idősebb munkavállalókban rejlő lehetőségek felszabadításához,
- eszközök és források képzésre és az egész életen át tartó tanulásra, hogy képzett munkaerő álljon rendelkezésre. E tekintetben alapvetően fontos a szociális párbeszéd.

Az EGSZB azt javasolja, hogy hozzanak létre egy élelmiszerekkel foglalkozó TIT-et (tudományos és innovációs társulást) az élelmiszer- és italágazatban, mivel ez nemcsak alapvető elkötelezettséget mutat amellet, hogy 2020-ra növelik a K&F-beruházások számát, de komoly hozzájárulást is jelent a foglalkoztatás és a növekedés fokozásához.

Végezetül, az EGSZB kiemelten fontosnak tartja az alábbiakat:

- az európai munkavállalói és fogyasztói jogok védelme,
- az ILO alapvető normáinak teljes körű és tényleges ratifikálása, végrehajtása és érvényesítése,
- európai minőségi normák az élelmiszer- és italágazatban.

1.2.4. Fenntartható élelmiszer-ellátási lánc

Az EGSZB ismételten megjegyzi, hogy a fenntartható fogyasztást és termelést érdemes szorosan az erőforrás-hatékony Európa megvalósítására vonatkozó ütemterv⁽³⁾ végrehajtásához kapcsolva népszerűsíteni, és arra biztatja a tagállamokat, hogy ezeket a politikákat az ütemterv és az európai szemeszter⁽⁴⁾ segítségével hajtsák végre. Ezért az EGSZB szerint holisztikus tervre van szükség az élelmiszer-ellátási lánc fenntarthatóságának megteremtéséhez. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság fogadjon el közleményt az élelmezési rendszerek fenntarthatóságáról.

Az EGSZB-nek a Milánói Világkiállításon meg kellene ismertetnie a nagyközönséggel azokat az ajánlásokat, melyek ebben és a többi élelmiszerekről szóló közelmúltbeli véleményében szerepelnek.

⁽³⁾ COM(2011) 571 final.

⁽⁴⁾ HL C 191., 2012.6.29., 6. o.

1.2.5. Élelmiszer-pazarlás

Az EGSZB megismétli azt a véleményét⁽⁵⁾, hogy szükség van egy meghatározásra, egy közös és globálisan összehangolt uniós módszerre annak érdekében, hogy számszerűsíteni lehessen az élelmiszer-veszteséget és -pazarlást, ideértve az eladatlan élelmiszerek újrafeldolgozását és hasznosítását is. Úgy véli ugyanakkor, hogy a konkrét lépéseket kell tenni, és ezzel nem kell megvárni a folyamatban lévő uniós és globális kutatási projektek eredményeit. Ilyen lépés lehet, hogy felhívjuk a figyelmet az élelmiszer-pazarlásra az élelmiszerlánc mentén, és előmozdítjuk a bevált gyakorlatok fejlesztését és terjesztését.

Az élelmiszer- és itálágazatra irányuló iparpolitikákban mindig kiegyensúlyozott megközelítésre és az élelmiszer-pazarlás megelőzésére kell törekedni: az élelmiszer-pazarlás megelőzésére irányuló szakpolitikákban az élelmiszerláncot kell alapul venni, a betakarítás előtti szakasztól kezdve egészen a fogyasztókig.

Alaposan meg kell vizsgálni az adópolitikát (héa) és a tagállami fellépések összehangolását is, hogy az élelmiszer-pazarlás csökkentésének egyik eszközeként egyszerűbbé váljon az élelmiszerbankoknak történő adományozás.

1.2.6. Ellátási lánc – méltányos megoldások

Az EGSZB – ahogy azt már 2013. május 9-i véleményében⁽⁶⁾ megfogalmazta – továbbra is szemléletváltást szorgalmaz az üzleti kultúrában, hogy az agrár-élelmiszer-ipari lánc minden szakaszát méltányos kereskedelmi gyakorlatok jellemezzék, ezért üdvözli a forgalmazók és az élelmiszer- és italgártók eddigi erőfeszítéseit, melyek keretében önkéntes kezdeményezést indítottak annak népszerűsítésére, hogy az élelmiszer-ellátási láncot méltányos üzleti kapcsolatok jellemezzék (Supply Chain Initiative, SCI – ellátásilánc-kezdeményezés⁽⁷⁾).

1.2.7. Kutatás-fejlesztés és innováció

Az élelmiszerágazat komoly kihívásokkal szembesül, miközben kutatási-fejlesztési forrásai korlátozottak. Az EGSZB szerint a kutatás-fejlesztésben világos célokat kell kitűzni, az ágazatnak pedig kulcsszerepet kell vállalnia e célok azonosításában. A siker és az elfogadottság érdekében pedig fontos, hogy az innováció elsősorban a fogyasztók elvárásain alapuljon.

1.2.8. Kkv-k az élelmiszer- és itálágazatban

A kkv-k számára különösen nagy terhet jelentenek azok a költségek, amelyek abból adódnak számukra, hogy meg kell felelniük az uniós jogszabályoknak. A gyakori módosítások és a harmonizáció hiánya – például a címkézési követelményeknél – megterhelő, és akadályozza a növekedést. Az EGSZB úgy véli, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani a kkv-k sajátos szükségleteire, különösen a bürokrácia csökkentésére, de óvatosságra int a kkv-kra vonatkozó mentesítések – és különösen az élelmiszer-biztonsági mentesítések – tekintetében, mivel ezek kedvezőtlen hatással is járhatnak és kiszoríthatják a kkv-kat a piacról.

1.2.9. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen jelentést arról, hogy fel kell-e tüntetni az alkoholtartalmú italok esetében az összetevőket és a tápértéket.

⁽⁵⁾ HL C 161., 2013.6.6., 46. o.

⁽⁶⁾ EGSZB-vélemény: A kiskereskedelmi láncok és az élelmiszer-beszállítók kereskedelmi kapcsolatai – helyzetkép, HL C 133., 2013.5.9., 16. o..

⁽⁷⁾ <http://www.supplychaininitiative.eu/>

2. Az európai élelmiszer- és italágazat jelenlegi helyzete

2.1. Az európai élelmiszer- és italágazat az EU gazdaságán belül a legnagyobb iparág, amelyben évente több mint 1 billió euro forgalmat bonyolítanak és közvetlenül 4,25 millió embert foglalkoztatnak. Részét képezi egyben egy olyan értékláncnak, amely összesen 32 millió embernek ad munkát és az EU GDP-jének 7%-át adja. Az élelmiszer- és italágazatban működő vállalkozások 99,1 %-át kkv-k teszik ki ⁽⁸⁾.

2.2. A kutatásra-fejlesztésre irányuló magánberuházások az ágazat forgalmának 0,27 %-át teszik ki. A Közös Kutatóközpont (JRC) 2012-es eredménytáblája megerősítette azokat az előző években megfigyelt tendenciákat, hogy az EU megtartotta a magán kutatás-fejlesztés szintjét, de nemzetközi összehasonlításban még mindig le van maradva ⁽⁹⁾.

2.3. Az élelmiszer- és italágazat az uniós mezőgazdasági termelés 70 %-át dolgozza fel, és biztonságos, jó minőségű és tápláló élelmiszerekkel látja el az európai fogyasztókat.

2.4. 2012-ben az európai feldolgozott élelmiszer- és italtermékek globális exportjának értéke 86,2 milliárd euro volt ⁽¹⁰⁾, ami azt jelenti, hogy nemzetközi szinten az EU a legnagyobb exportőr az ágazatban. Megemlítendő még, hogy az EU 2012-es kereskedelmi mérlegében 23 milliárd eurós rekordtöbbletet könyveltek el. Az elmúlt 20 évben az élelmiszer- és italtermékek tagállamok közötti kereskedelme megháromszorozódott: mintegy 450 milliárd euróra növekedett ⁽¹¹⁾.

2.5. A szóban forgó ágazat a gazdaság nem ciklikus, ellenállóképes pillére, amely valamennyi tagállamban komolyan jelen van, és kétségtelenül fontos tényező az európai feldolgozóipar arra irányuló törekvésében, hogy a GDP-n belüli részaránya az Európai Bizottság által az Európa 2020 stratégiával összefüggésben meghatározott 20 %-ra növekedjen ⁽¹²⁾. Az EGSZB megerősíti támogató hozzáállását, és ismételten ajánlja, hogy ezt a célt a minőségi szempont kiemelésével is egésszítsék ki ⁽¹³⁾.

2.6. A legfontosabb versenyképességi mutatók azonban arra utalnak, hogy csökken az ágazat versenyképessége. A megnövekedett globális kereslet kontextusában az exportpiaci részesedés évről-évre zsugorodik: az exportérték a 2002-es 20,5 %-hoz képest 2012-ben 16,1 % volt ⁽¹⁴⁾.

2.7. A saját kezdeményezései vélemény fel szeretné hívni a figyelmet az élelmiszer- és italágazatra, ismertette, hogy milyen intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy vissza lehessen fordítani ezt a negatív trendet és meg lehessen erősíteni az ágazat versenyképességét mind a belső, mind pedig a világgazdaságon.

2.8. A fogyasztóknak joguk van ahhoz, hogy az alkoholtartalmú italokról valóságos és kiegyensúlyozott tájékoztatást kapjanak, amely segít nekik abban, hogy tájékozottan döntsenek fogyasztásukról. Minden alkoholtartalmú italra ugyanazok a szabályok kell hogy vonatkozzanak, függetlenül attól, mennyi alkoholt tartalmaz. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy haladéktalanul készítse el az 1169/2011/EU rendeletben 2014 decemberére kért jelentést, amely azt értékeli, hogy a jövőben az alkoholtartalmú italokra is alkalmazzák-e az összetevők és a tápérték feltüntetésére vonatkozó követelményt.

3. Erőfeszítések az európai ipari tevékenység fokozása érdekében

3.1. Az európai intézmények kezdeményezései

A Versenyképességi Tanács elismerte, hogy minden iparág hozzá tud járulni az európai gazdasághoz, és ágazati kezdeményezések kidolgozására ösztönözte az Európai Bizottságot ⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ Forrás: Data and Trends of the European Food and Drink Industry [Az európai élelmiszer- és italágazat – Adatok és tendenciák] 2013–2014.
http://www.fooddrinkeuropa.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽⁹⁾ Forrás: 2012-es európai uniós ipari K+F beruházási eredménytábla, JRC és DG RTD.

⁽¹⁰⁾ http://www.fooddrinkeuropa.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/publications/docs/20years/achievements-web_en.pdf

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/about/juncker-commission/docs/pg_hu.pdf

⁽¹³⁾ EGSZB-velemény: „Az európai ipar reneszánszáért”, HL C 311., 2014.9.12., 47. o.

⁽¹⁴⁾ Forrás: ENSZ Comtrade 2012.

⁽¹⁵⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=HU&f=ST%2017202%202013%20INIT>

Közvetlenül ezután az Európai Bizottság közleményt adott ki „**Az európai ipar »reneszánszáért«**” címmel (COM(2014) 14 final)⁽¹⁶⁾. Két hónappal később, 2014. márciusi uniós csúcstalálkozójukon az állam- és kormányfők is kiemelték az európai ipar fejlesztésének fontosságát. Hangsúlyozták, hogy „ehhez stabil, egyszerű és kiszámítható szabályozási környezetre van szükség, és egyetértettek abban, hogy az ipari versenyképesség szempontját minden szakpolitikai területen érvényesíteni kell”⁽¹⁷⁾.

Időközben elkészült a vállalkozáspolitikai és ipari biztos által 2009-ben létrehozott, **az ellátási lánc javításával foglalkozó magas szintű fórum**⁽¹⁸⁾ végleges jelentése. Az utolsó, 2014. október 15-i ülésén a fórum egyhangúlag elfogadta az agrár-élelmiszer-ipari ágazatban alkalmazandó iparpolitika kidolgozásához megfogalmazott ajánlásait⁽¹⁹⁾. Jelen vélemény megfogalmazásakor figyelembe vettük ezeket az ajánlásokat.

Az EGSZB most azt várja, hogy hozzájárulhasson az Európai Bizottság további kezdeményezéseéhez, így például azzal, hogy jelen lesz az ideai milánói vilákiállításán, ahol pavilonja az élelmiszerbiztonság témáját járja körül. De emléthetjük **az uniós élelmiszer- és italágazat versenyhelyzetéről** szóló tanulmányt is, amelyet várhatóan 2015 októberében tesznek közzé.

Az EGSZB megjegyzi, hogy a Milánói Vilákiállítás, amely nemrég nyitotta meg kapuit, témájával a „Tápláld a világot, energiát az életnek” mottót választotta. Az Európai Bizottság vitára buzdít azzal kapcsolatban, hogy a tudomány és az innováció miként tud hozzájárulni a globális élelmiszerbiztonsághoz és -fenntarthatósághoz. Ez egyszerű alkalmat kínál az EGSZB számára ahhoz, hogy nyilvános vitára bocsáthassa ezzel kapcsolatos nézeteit, illetve az elmúlt hónapokban az élelmiszerek tárgykörében kibocsátott véleményeit. Az Európai Bizottság vilákiállításán szereplő standja ehhez ideális helyszínt jelent, ahol ezt a vitát az e célból szervezett egy vagy több tájékoztató szeminárium keretében lehetne lebonyolítani.

3.2. Az élelmiszertermelők közösen döntenek a szakszervezetekkel

2014 márciusában a FoodDrinkEurope és az EFFAT (az **élelmiszer-ipari, mezőgazdasági és turisztikai szakszervezetek európai szövetsége**) közös nyilatkozatot fogadott el arról, hogy az élelmiszer- és italágazat érdekében uniós szintű ágazati fellépésre van szükség.

4. Legfontosabb cselekvési pillérek: iparpolitika kialakítása az európai élelmiszer- és italágazat számára

4.1. Lépések egy jobban működő élelmiszer-ellátási lánc érdekében az egységes élelmiszer- és itálpiacon

4.1.1. Az élelmiszerekre vonatkozó uniós jogszabályokat már jórészt harmonizálták, és az ágazat jelentősen profitál a belső piac nyújtotta lehetőségekből. A tagállamok közötti kereskedelem az elmúlt évtizedben számottevően növekedett, és jelenleg az EU élelmiszer- és italtermelésének mintegy 20 %-át teszi ki. Az ágazat azonban még mindig arról számol be, hogy az élelmiszer-ipari normákra vonatkozó uniós jogszabályokat különféle módokon értelmezik és hajtják végre. A további integrációval új növekedési lehetőségek nyílnának meg⁽²⁰⁾.

Az élelmiszer-ellátási láncon belüli kapcsolatok javítása az élelmiszer- és italágazat versenyképességének biztosításához is nélkülözhetetlen⁽²¹⁾.

4.1.2. Alapvetően fontos, hogy az Európai Bizottság nyomon kövesse az európai ellátási lánc-kezdeményezés⁽²²⁾ hatékonyságát, illetve hogy nemzeti szinten érvényesüljenek a szabályok⁽²³⁾. Az ellátási lánc-kezdeményezés fontos, önkéntes kezdeményezés, melyet az élelmiszer-ellátási láncban részt vevő szereplők szervezetei indítottak el. Keretet biztosít az érintettek közötti üzleti kapcsolatok javításához és a kereskedelmi kapcsolataik során felmerülő nézeteltérések megoldásához.

⁽¹⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:52014DC0014>

⁽¹⁷⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=HU&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%207%202014%20INIT>

⁽¹⁸⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:210:0004:0005:HU:PDF>

⁽¹⁹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1139_en.htm

⁽²⁰⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52014SC0014>

⁽²¹⁾ EGSZB-vélemény, HL C 133., 2013.5.9., 16. o.

⁽²²⁾ <http://www.supplychaininitiative.eu/>

⁽²³⁾ COM(2014) 472.

4.2. A fenntartható foglalkoztatás és a munkatermelékenység támogatása

4.2.1. Az ágazatban aktív munkaerő készségeinek fejlesztése érdekében az EFFAT és a FoodDrinkEurope 2013-ban elfogadott egy közös jelentést, amely ismerteti a munkaerő-piaci kihívások kezeléséhez szükséges képzési és készségfejlesztési intézkedéseket ⁽²⁴⁾.

4.2.2. Elindították a „garancia ifjúsági gyakornoki képzésre az élelmiszer- és italágazat számára” ⁽²⁵⁾ elnevezésű kezdeményezést is, melynek célja, hogy az élelmiszer- és italágazatbeli vállalkozások és különösen a kkv-k számára EU-szerte megkönnyítse színvonalas gyakornoki képzések szervezését.

4.3. A nemzetközi kereskedelem megerősítése

4.3.1. Az EU 2012-ben 23 milliárd eurós pozitív kereskedelmi mérleget mutatott fel, és ezzel továbbra is az élelmiszer- és italtermékek vezető exportőre – még akkor is, ha a globális élelmiszer- és italkereskedelemben csökkent a piaci részesedése. Olyan országok viszont, mint Kína és Brazília, az utóbbi években folyamatosan növelték exportpiaci részesedésüket ⁽²⁶⁾.

4.3.2. Bár mindenki elismeri, hogy az élelmezésbiztonság döntően fontos ⁽²⁷⁾, az export bővítése minden iparágban az egyik legfontosabb növekedési forrás. Mivel a feltörekvő országokban egyre többen élnek jólétben, az ágazatnak fel kellene készülnie arra, hogy válaszoljon a nemzetközi kereslet növekedésére.

4.3.3. A piacok megnyitásához egy tartalmas, többoldalú WTO-megállapodás jelentette volna a leghatékonyabb megoldást, de az egymást követő tárgyalási fordulók ellenére sem sikerült átfogó megállapodásra jutni.

4.3.4. Ezért a kétoldalú kereskedelmi szerződések egyre fontosabbak lettek és eredményre is vezettek általánosságban az európai ipar, különösen pedig az élelmiszer- és italágazat szempontjából. A folyamatban lévő TTIP-tárgyalásokon foglalkozni kellene a vámjellegű és a nem vámjellegű akadályokkal is, hangsúlyt fektetve az Európából származó élelmiszer- és italtermékek kezelésének kölcsönösségére, fontos azonban, hogy semmiképpen se kerüljenek veszélybe az európai fogyasztók érdekei. Az eredmény komoly előnyöket kell hogy jelentsen az európai agrárélelmiszer-ipari ágazat számára ⁽²⁸⁾.

4.3.5. Az EU promóciós politikája jó eszköz arra, hogy tőkét kovácsoljunk az európai agrár- és élelmiszertermékek világszerte megszerzett jó hírnevéből, egyben felhívjuk a figyelmet az európai élelmiszerek legfontosabb jellemzőire.

4.4. Hozzájárulás a fenntartható termeléshez és fogyasztáshoz

4.4.1. Ahogy egy 2012. évi vélemény ⁽²⁹⁾ is megállapítja, „[a] fenntartható fogyasztás és termelés – vagyis az olyan szolgáltatások és termékek igénybevétele, melyek a természeti források kisebb mértékű kiaknázása mellett nagyobb értéket nyújtanak – a súlypontját jelentik azoknak a stratégiáknak, amelyek növelni kívánják a források hatékonyságát és ösztönözni kívánják a környezetbarát gazdaságot.”

4.4.2. Az európai élelmiszer- és italágazat függ a kellő mennyiségű, konkrét minőségi előírásoknak megfelelő és versenyképes árú mezőgazdasági nyersanyagoktól.

4.4.3. Az egyik legfontosabb kihívást az élelmiszer-pazarlás jelenti: az európai élelmiszerláncban évente mintegy 90 millió tonna élelmiszer megy kárba. Ha élelmiszert pazarolunk, akkor élelmiszertermelésre használatos erőforrásokat, így nyersanyagokat: vizet, műtrágyát és tüzelőanyagot is pazarolunk. Néhány fontos kezdeményezésnek köszönhetően több partnerség is létrejött az érintett felek között. Ilyen az „Every Crumb Counts” („Minden morzsa számít”) kampány és egy ipari szereplőknek szóló eszköztár. Az élelmiszer-pazarlás megelőzéséről, illetve csökkentéséről szóló, 2013-ban elfogadott EGSZB-vélemény (NAT/570) áttekintette az ezzel kapcsolatos problémákat és a lehetséges megoldásokat.

⁽²⁴⁾ <http://www.effat.org/en/node/10599>

⁽²⁵⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/alliance/fooddrinkeuropa-effat-pledge_en.pdf

⁽²⁶⁾ http://www.fooddrinkeuropa.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽²⁷⁾ HL C 255., 2010.9.22., 1. o.

⁽²⁸⁾ Lásd a Copa-Cogeca és a FoodDrinkEurope közös állásfoglalását:

<http://www.fooddrinkeuropa.eu/news/statement/agri-food-chain-reps-call-on-negotiators-to-resolve-non-tariff-measures-in/>

⁽²⁹⁾ HL C 191., 2012.6.29., 6. o.

4.4.4. Az Európai Bizottság azt ajánlotta, hogy az élelmiszer-ágazatot tekintsék kiemelt területnek a forráshatékonyság növelése szempontjából, és szerteágazó konzultációt folytatott az európai élelmiszerrendszer fenntarthatóságáról⁽³⁰⁾.

4.4.5. A fenntarthatóságot szélesebb perspektívából kellene szemlélni: nem elég csak a környezeti fenntarthatóságra összpontosítani, a fenntarthatóság társadalmi és gazdasági pilléreire is figyelemmel kell lenni. Ezt hangsúlyozza az a közös állásfoglalás is, melyet a magas szintű fórum keretében 11 olyan szervezet fogadott el, amely az élelmiszerláncot képviseli⁽³¹⁾.

4.5. Egy innovatív unió kiépítése

4.5.1. Az EU élelmiszer- és italágazatában alacsonyabb a K&F-beruházások szintje, mint más feldolgozóipari ágazatokban és a világ más élelmiszer- és italágazataiban⁽³²⁾.

4.5.2. Az élelmiszer- és italágazatban tevékeny TIT-eket (tudományos és innovációs társulásokat) ösztönözni és támogatni kell. A TIT-ek hosszabb, 7–15 éves távlatban gondolkodnak, miközben bizonyos rövid- és középtávú célokat is kitűznek. Így például alapvetően elkötelezték magukat amellett, hogy 2020-ra növelik a K&F-beruházások számát, és hozzájárulnak a foglalkoztatás és a növekedés fokozásához.

Az élelmiszer- és itálvállalatok végtelenül sok nehézségbe ütköznek, ha innovatív termékek és eljárások bevezetéséről van szó. Ez leginkább a kkv-kra igaz, mivel a szervezés és az erőforrások tekintetében korlátozott a kapacitásuk, és nem rendelkeznek a szükséges vezetői készségekkel, tapasztalatokkal és stratégiai szemlélettel. Az új termékek forgalomba hozatalához szükséges engedélyezési eljárásokat fel kell gyorsítani, ugyanakkor tiszteletben kell tartani az elővigyázatosság elvét, azaz csak olyan terméket szabad piacra dobni, amely nem veszélyezteti a fogyasztók egészségét.

4.6. Az adminisztratív terhek csökkentése, különösen a kkv-k számára

4.6.1. A struktúrák elburjánzása különösen hátrányos a kkv-k számára, mivel felesleges adminisztratív terhekhez vezet. Erre – az ágazat versenyképességében betöltött fontos szerep miatt – kiemelt figyelmet kell fordítani, az élelmiszerbiztonság, illetve a munkavállalói és fogyasztói jogok sérelme nélkül.

4.6.2. A REFIT keretében az Európai Bizottság fontos lépést tett, amikor garantálta, hogy az uniós jogszabályok kedvezzenek a vállalkozásoknak és erősítsék a versenyképességet⁽³³⁾.

Kelt Brüsszelben, 2015. május 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽³⁰⁾ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/food.htm>

⁽³¹⁾ 2014. március 7-i közös állásfoglalás: „Actions towards a more sustainable European food chain” [Lépések egy fenntarthatóbb európai élelmiszerlánc felé], <http://www.fooddrinkurope.eu/news/press-release/europes-food-chain-partners-working-towards-more-sustainable-food-systems/>

⁽³²⁾ Lásd a 15. lábjegyzetet.

⁽³³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-682_en.htm